Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

ЗАМАН

Бараз кюн, 2013 жылны 23-чю октябри № 206 (19377)

Багъасы 3 сомду

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ — ВРЕМЯ — ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

КъМР-ни Башчысы

Арсен Каноков тилегин толтурмай бир адамны да иймегенди

Къабарты-Малкъарны Башчысы Арсен Каноков гражданланы приёмгъа алыуун Куба элде жашагъан Нибежева Лена Олиевна бла ушакъдан башлагъанды. Бу тиширыу 75-жыллыгъында эки къыяулу туудугъуна къарайды.

Арсен Каноков сабийле къалай окъугъанларын, жашар жерлери не халда болгъанларын да соргъанды. Лена Олиевна бусагъатда юйлерини башларын жамай тургъанларын, алай, ачха жетмей, ол ишни тохтатыргъа тюгенин билдиргенди. Аны айтханына тынгылап, Арсен Каноков юйюрге ачха болушлукъ этиную тийишли кёргенди. Андан сора да, Къурулуш эм архитектура министерствогъа юйню башы суукъкъа жетгинчи жабылырына къайгъырыргъа буюргъанды.

Ёксюзлени ёсдюрген ыннна республиканы Башчысына олсагъат ыразылыгъын билдиргенди. «Мени жарсыуума сиз эс бурмай къалмазлыгъыгъызны мен биле эдим. Сизде приёмда болгъанладан кёпле айтхандыла манга анга бар, ол болушмай къоярыкъ тюйюлдю деп. Энди кесим да тюшюндюм сиз халал жюреклли адам болгъаныгъызгъа»,- дегенди.

Экинчи болуп приёмгъа Майский шахардан Нафисат Башировна Кармова жазылгъан эди. Алай ол аякъларындан кючден жюрюгени себепли, аны орунуна баш иеси Мухамед Кармов келген эди. Ол Арсен Каноковха юй бийчеси эртеден аруугъанын, дарманлагъа уа ачха жетишмегенин билдиргенди эмда ачха болушлукъ тилегенди. Республиканы Башчысы аны тилегин толтургъанды. Кёп да бармай, юйюрге дарманлагъа жетер тенгли бир ачха ётдюрюллюкдю.

Нальчикден Алена Ахмедовна Дикованы уа сабийлери саусуздула. Алагъа республикадан тышында багъаргъа керек болуп турады, анга уа тиширыуну ачхасы жокъду. КъМР-ни Башчысы аны сабийлери саулукълу болуларын сюйгенин айтып, анга ачха бёлюрге буйрукъ бергенди.

Нальчикчи Беслан Руслановичге Мисхожев да республиканы Башчысына тилек бла келгенди. Белгисиз аманлыкъчыла чачдырыу этдиргенлери бла байламлы аны фатарына хата салынгъанды. Анга ремонт этер ючюн, Беслан Русланович кредит алырга тюшгенди. Юйюрде уа эки акъылбалыкъ сабий барды, аланы аналары да сакъатды. Юйюрню къыйын болумгъа тюшгенин ангылап, Арсен Баширович анга да болушлукъ этерге айтханды.

Марина Мажидовна Евгажукова уа приёмгъа Исламей элден келгенди. Аны беш башлы юйюрюн элни администрациясы жашау журтла бла байламлы комиссиясы къолайсыгъа санагъанды. Тиширыуну тарыгъыууна тынгылап, Арсен Каноков анга ачха болушлукъ этерге сёз бергенди.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Нарт оюнла

Халкъ чыгъармачылыкъны аламат байрамы

«Нарт оюнла», хар замандача, Оғары Малкъарда бардырылырға керек эдиле да, ыйых кюн элде бушуу болгъаны бла байламлы аланы Бабугентде Къазийланы Билялны атын жюрютген маданият юйде ётдюрюрге келишгенди оюнланы къурагъанла. Бу жол бла ала тёртюнчю кере бардырылгъандыла. Кеслери да жашаудан замансыз кетген Мечукъаланы Малике жораланнган эдиле. Ол да бошдан тюйюлдю. Биринчи «Нарт оюнланы» бардырыуға оғары малкъарлы жаш уллу себеплик этгенди, башха оғурлу ишлери бла да атын айтдырғъанды. Аны хурметин этип, оюнлагъа Москвадан, Къарачай-Черкеседен тенглери келгенди.

Алагъа, бу ишни къурагъанлагъа да Мечукъаланы тукъум таматалары Азрет уллу ыспас этгенди. Малик бла бирге окъугъанла бир бирлерине бек сакъ болгъанларын айтып, ол алагъа жюрек ыразылыгъын билдиргенди. «Тетууланы Хадис а Малик ауруп жатханында, аны тёшегини къатындан хазна кетмегенди. Бюгюн а аны хурметине быллай сейирлик иш къурагъанды. Сау болсун», -дегенди.

Поэт Табакъсойланы Мухтар да, Мечукъа улуну адамлыкъ шартларын юлгюле келтирип, тынгылы хапар айтханды, ол сюйюучю жырны да эшитдиргенди жыйылгъанлагъа.

Байрамны бардырғъанла - Къулийланы Къайсын атлы малкъар къырал драма театрны артисткасы Гергьокъаланы Халимат бла КъМКъУ-ну студенти Таукенланы Салим Москвадан ФСБ-ны полковниги Николай Субботин жиберген телеграмманы да окъугъандыла. «Мени антлы шуёхуму аты бла аллай оғурлу иш бардырғъанығъыз ючюн, жюрегимден ыспас этеме. Аллай адамларын унутмагъан халкъ жашасын эм жашнасын! Сау болугъуз! Аны аты айтыла эсе, шуёхум сауду», -деген тизгинле бар эдиле анда. Залда Маликни эгечи, юй бийчеси, жашы, башха жууукълары да бар эдиле.

Андан сора сахнагъа Бызынгыны, Хасанияны, Къара-Суну, Оғары Малкъарны, Бабугентни, Ташлы-Таланы, Къабарты-Малкъар къырал университети Малкъар культура арасыны конкурса къатышырыкъ келечилери чыкъгъандыла. Ала бир ненча номинацияда эриширге керекдиле, ол санда скандырбекден, миллет тутуушудан. Элни футбол майданында уя жашла, къол таш атып, къарыуларын сынарыкъдыла. Алай ары дери уя хар команда атын, белгисин, кийимин кёргюзтеди, бир бирин алгъышлайды. Аны бла да къалмай, ала нарт жырла, ийнарла айтадыла, миллет тепсеуле тепсейдиле.

«Айсурат» деген номинацияда уя къызла кеслерини энчи хунерликлерин, миллет кийимни ариулугъун юслеринде кёргюзтедиле. Къыз, тиширыу, ыннна жалуукъну къалай къысаргъа керек болгъанын билдиреди, той байракъны, къоз бёркню, гяпчини магъаналарын тынгылы айтып ангылатадыла. Къоз бёрклерин, юй байракъларын, башха тукъум байракъланы, къыз чемоданланы да сахнагъа алып чыгъадыла.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Пресс-конференция

Демократия ниет, тюзлюк хорлагъандыла

Бу кюнледе Азербайджан Республикада айырыула болгъандыла. Алада халкъны асламы алгъынгны президентлери Ильхам Алиев жанлы болуп къол кётюргенди. Къыралны башчысын сайлау къалай барғъаныны уа тыш къыраллы жалынчакъсыз экспертле къарагъандыла. Россейни делегациясына КъМР-ни Айырыу комиссиясыны председатели Вячеслав Гешев башчылыкъ этгенди. Бу кюнледе ол журналистле бла тюбешип, айырыуланы эмда Азербайджан Республиканы бюгюннгю жашаууну юсюнден оюмун айтханды.

Вячеслав Мицевич билдиргенича, ол башчылыкъ этген делегация 12 экспертден къуралғанды. Север-Кавказ федеральный округну бир-бир субъектлерини айырыу комиссияларыны таматалары бла бирге анга Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченныйле да киргендиле.

РФ-ни делегациясы СНГ-ны къыралларыны Айырыулағъа къараучуланы миссиясы бла бирге ишлегенди, битеу да бирге уя анда аккредитациялары болгъан 276 жалынчакъсыз эксперт бар эди. Азербайджанны дунияны 100 къыралындан 1,3 минг эксперт жыйылгъанды. Ала ёу къыралны башчысын айырыу демократиялы халда, тюзлюк бла бардырылгъанын, къол кётюрюулени кёзиюнде бузукълукъла этилмегенлерин бирча белгилегендиле.

Азербайджанны Ара айырыу комиссиясы билдиргенича, къыралда 5,1 миллион айырыучу барды, аладан къол кётюроуге 72,3 процнти къатышханды. Ильхам Алиев жанлы болгъанларын а аладан 84,7 процнти билдиргендиле. Азербайджанлы диаспорала дунияны битеу къыралларында да уллу болгъанларын эсге алып, алагъа консульстволанда айырыу участкала ачылгъан эдиле, ол санда Москвада да.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасарыны юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны
УКАЗЫ

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **Марьяш Ирина Евгеньевнаны** Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини орунбасарыны къуллугъуна салырғъа эмда аны шёндюгю къуллугъундан эркин этерге.

2. Указ анга къол салынғъан кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы А.КАНОКОВ
Нальчик шахар, 2013 жылда 22-чи октябрьде, № 155-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини биринчи орунбасарыны юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны
УКАЗЫ

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **Альтудов Юрий Камбулатовични** Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини биринчи орунбасарыны къуллугъуна салырғъа.

2. Указ анга къол салынғъан кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы А.КАНОКОВ
Нальчик шахар, 2013 жылда 22-чи октябрьде, № 156-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы билим бериу эм илму министрини юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны
УКАЗЫ

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **Шхагапсоев Сафарби Хасанбиевични** Къабарты-Малкъар Республиканы билим бериу эм илму министрини къуллугъуна салырғъа эмда аны шёндюгю къуллугъундан эркин этерге.

2. Указ анга къол салынғъан кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы А.КАНОКОВ
Нальчик шахар, 2013 жылда 22-чи октябрьде, № 157-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы Архив службасыны таматасыны юсюнден
Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны
УКАЗЫ

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Конституциясыны 81-чи статьясыны «б» пунктуна тийишлиликде **Семёнов Пшикан Григорьевични** Къабарты-Малкъар Республиканы Архив службасыны таматасыны къуллугъуна салырғъа эмда аны шёндюгю къуллугъундан эркин этерге.

2. Указ анга къол салынғъан кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы А.КАНОКОВ
Нальчик шахар, 2013 жылда 22-чи октябрьде, № 158-УГ

ПРАВИТЕЛЬСТВО САГЪАТ

Пенсия бла жалчытыуну борчу толу ёлчемде толтурулғъанды

КъМР-де пенсия эм башха социальный тёлеуле жаны бла къырал борчла эм аланы ырыслары бла жалчытыу толу ёлчемде толтурулғъандыла. Аны юсюнден Парламентни президиумунда Россейни Пенсия фондуну КъМР-де Бёлюмюню 2012 жылда эм 2013 жылны тогъуз айында ишини итогларына аталып бардырылғъан «правительствону сагъатда» бу къырал учреждениясыны таматасыны орунбасары Сарбашланы Фатима айтханды.

Алайды да, Пенсия фондуну Бёлюмюню бюджетини файдасы 2012 жылда 22,6 миллиард сом болгъанды. Ол санда Россейни Пенсия фондуну дотациясы 17,9 миллиард сом эди неда 79,2 процент. Ёз файдалары – 4,7 миллиард сом неда 20,8 процент. Быйылны 9 айында уя битеулю файдалары 17,6 миллиард сомгъа жетгенди, дотациялары – 13,8 миллиард сом (78,4 процент), ёз файдалары – 3,8 миллиард сом (21,6 процент) болгъандыла.

Къоранчла 22,2 миллиард сомну тутхандыла, ол санда пенсияла, пособияла, ай сайын тёленнген ачха эм башха социальный тёлеуле 21 миллиард сомдан озғъандыла. 2013 жылны 9 айында уя къоранчла 17,5 миллиард сомгъа жетгендиле, пенсиялагъа, пособиялагъа эм башха социальный тёлеулеге 16,6 миллиард сом кетгенди.

- Бёлюмню бек баш борчларындан бирлери – страховой взносла жыйыуну тап къурауду бусагъатдагъы законодательство, бизге берген битеу административ онгланы хайырланнганбыз, -дегенди Сарбашланы Фатима.

Аны алай болгъанына да къарамай, 2012 жылда 198,4 миллион сом алынмай къалғъанды. Ол а мардадан 547,0 миллион сомгъа кёпдю. 2013 жылны 9 айында алынмай къалғъан ачха 227,7 миллионнга жетгенди эм битеу да 774,9 миллион сом болгъанды.

Сарбашланы Фатима айтханнга кёре, ол асламысында энчи предпринимательледен тюшмей къалғъан ачхады. Аллай болум а республиканы расчёт-ачха тёлеуню эртгеден келген тёресини хатасындан чыгъады.

Бу хал депутатланы артыкъда тынгысыз этгенди. Энчи предпринимательледен жыйылмай къалғъан ачха 2012 жыл бла тенглешдиргенде, хазна къалмай, 2,2 кере ёсгенди эм 281,4 миллион сомгъа жетгенди. 2013 жылда 1-чи октябрьге дери кезиуде ол 462,6 миллион сом болгъанды. 2013 жылны 3-чю кварталында аны ёсюую 64,4 процентди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Фестиваль

Билдиргенибизча, Къабарты–Малкъарда октябрьни 21-ден башлап 26-гъа дери «Эльрус башында тепсеуле» деген III Халкъла аралы фольклор фестиваль бардырылады. Ол 22-чи октябрьде Профсоюзланы дворецинде жарыкъ халда ачылғъанды.

Сейир тюбешиуле, тепсеуле сакълайдыла

Анга Индиядан, Филиппинледен, Хорватиядан, Тюркден, Франциядан, Аргентинадан да ансамбльле къатышадыла. Бу коллективле башха эришиуледе да атларын айтдырғъан къауумладыла. Сёз ючюн, Филиппинлени артистлери Индонезияда, Къытайда, США-да, Англияда эм башха къыраллада кёргюзтгенди халкъ тепсеулерин.

«Савойя» Франциядан келгенди. Аны башламчылығъы бла «Дунияны культуралары» деген фестиваль бардырылады. Аны хореографиясы да кёп жерледе белгилиди.

Хорватиядан келген къонакъларыбыз битеу къыралда окъуна бек уллу, буруннгу адетлени сакълағъан коллективди. 1945 жылда къуралғъан тепсеу ансамбльни тарыхы, сёзсюз, байды.

Тюркню бла Индияны коллективлери башхала бла тенглешдиргенде, жащдыла. Алай фахмулары, усталыкълары бла да кёп къыралда къараучуну эсинде къалғъандыла. Бизде да ала кеслерине кертичи болурла деп ышанабыз.

Аргентинадан а жаланда экеулен, тепсеучюле - Тангерос Паола Франкиоти эм Орландо Скарпелли келгендиле. Аланы танголарына сансыз къалғъан тынч болмаучуду.

Фестивальны программасы кенгди. Анга кёре къонакъланы 23-чю октябрьде республиканы Правительствосуну юйюнде сакълаурыкъдыла. Анда жарыкъ тюбешиу боллукъду. 11 сагъатда КъМКъУ-да уя «Дунияны оюулары» деген ат бла миллет кийимлени кёрмючю ачылдыкъды. Анда кёп тюрсюню, фасонлу, жыйрыкъланы, башха юс кийимлени кёрюрге амал барды. Ол кюн 15 сагъатда уя делегацияланы окъуу юйледе, башха организацилада сакъларыкъдыла.

Хар заманда да сыйлы къонакъла, районлагъа барып, алада кеслерини искусстволарын кёргюзтюп, унутулмазлыкъ тюбешиуле да къураучудула. Бу жол да ала 24-чю октябрьде Терк, Май, Черек эм Чегем районлада боллукъдула.

Байрам 25-чи октябрьде Профсоюзланы дворецинде 18 сагъат 30 минутда жабыллыкъды.

Халкъла аралы «Эльрусну башында тепсеуле» атлы фестивальны баш борчу искусствону кючю бла мамырлыкъгъа чакъырыуду, быллай форумла, бир бирни культурасын терен билип, арада шуёхлукъ жаратырғъа себеплик этедиле.

Шимал Кавказ кюн сайын 2 бет
Къыралны агъач байлыгъыны къалауурлары 3 бет
Сермешин онеки секундха бошагъанды 4 бет
Бирсилени сынауларына юйрене 4 бет

Пенсия бла жалчытыуну борчу толу ёлчемде толтурулгъанды

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеги.

КъМР-ни Парламентини Председатели Ченнланы Ануар энчи иелени саны кёбейгенликге, бёлюмню бюджетине ахчаны аз тюшгенини сылтауун билирге сюйгенди. Сарбашланы Фатима ангылатханнга кёре, регистрация этилген энчи предпринимательни битеулю санындан жаланда 49,6 проценти иш тамамлайды, страховой взносланы тёлейдиле.

Аны бла байламлы республиканы налог органлары бла бирге эсепде болуп тургъанлай бир тюрлю шарт иш тындырмагъан предпринимательлени не этгенлерин бла къалгъанларын тинтирге деп турабыз. Ол заманда аланы ненча болгъанларын тохташдырыргъа кюлдан келликди, - дегенди Сарбашланы Фатима.

Ченнланы Ануар ол тюрлю мадар бек кёрек болуп тургъанын чертенди.

- Энчи предпринимательледен жыйылмай къалгъан ахча бёлюмню бюджетине жылдан-жылгъа аур жюк болуп келеди, алай бла битеу пенсия системаны ишин артха тартады. Кертисин айтсакъ, ол къайтарылмазлыкъ къоранчды, аны алай болгъанын биле, кёре тургъанлай, келир жылгъа бюджетни къабыл этге туруп, ол зат эсге алынмайды, жыйылмай къалгъан ахча артха къайтыргъа керекди дегенча. Алай ахырында уа артха къайтарылмайды, аны эсепден чыгъарыргъа керек болуп къалады, - дегенди спикер.

КъМР-ни Парламентини Председателини орунбасары Натби Бозиев, ушакъны андан ары бардыра, Россейни Пенсия фондуну КъМР-де бёлюмю ол жаны бла дауун ючюнчюде, аны бла бирге уа республиканы эм район басма органланы юсюнден бла ангылатыу ишни игилендиригге кереклисин чертенди.

- Бёлюм федеральный законодательство бизге берген эркинликлени чеклеринде страховой взносланы, жыйылмай къалгъан ахчаны, пеняланы эм тазирлени къолгъа этиуню битеу мадарларыны хайырынданды, -деп жууаллагъанды Сарбашланы Фатима.

Пенсия фондну КъМР-де Бёлюмю быйыл 1-чи октябрьге дери кезиуде 186,3 минг пенсиячыгъа ахча тёлейди. 2012 жылда РФ-ни Правительствосу гражданланы пенсия бла жалчытыуну ёлчемин кёбейтиу жаны бла белгилеген комплекс мадарланы барысын да толусуналай жашауда бардыргъанды. Аны хайырындан пенсияланы ортаны битеу тюрлюлери заманында жарашдырыладыла эм закон бла тохташдырылгъан заманда тапдырыладыла. Аны бла бирге ол социальный политикада къырал борчладан бирине – ай сайын тёленирик ахчаны тохташдырыу да киргенин ангылатханды. 2013 жылда 1-чи январьда бир кере тёленнген ахча алгъанланы битеулю саны 81,5 минг адамды. Улуу Ата журт урушда Хорламны 65-жыллыгъы бла байламлы къошакъ ырысхы алгъанланы саны 2013 жылда 1-чи январьда 2259 адамгъа жеттенди.

Сарбашланы Фатима.

«Сабийлери болгъан юйюрлеге къырал болушлукъ бериу жаны бла къошакъ мадарланы юсюринден» Федеральный законну 2012 жылда жашауда бардырыргъа 2127,2 миллион сом жиберилгенди. 2013 жылда 1-чи октябрьге дери кезиуде къыралны жанындан болушлукъ бериуню къошакъ мадарларын алыргъа эркинликлери болгъанланы регистринде ана (юйюр) капиталны сертификаты болгъанладан 38529 адам регистрация этилгенди. Жыл сайын ана (юйюр) капиталны ёлчеми инфляцияны терк ёсе баргъаны эсге алынып, 1-чи январьдан тохташдырылады. Бусагъатда аны (юйюр) капиталны ёлчеми 408960,5 сомду.

Быйылны 1-чи октябрине 1337,8 миллион сом бёлюннгени. Ана (юйюр) капиталны битеулю ырысхысындан, бу законодательство 2009 жылдан бери жашауда бардырылып келгенли, жашау журт болумларындан игилендиригге, кредитлерин тёлергге сертификаттары болгъанладан 23537 адам 8 миллиард сомдан аслам алгъандыла.

Парламентни Председателини орунбасары Татьяна Саенкону ана (юйюр) капиталны хайырланыуда республикада этилген хыйлалыкъланы ана терс къоратыуну юсюнден соруууна жууап бере, Сарбашланы Фатима аллай 30 шарт ачыкъланнганын эм алагъа кёре тинтиу ишле бардырылгъанларын айтханды.

Ол ахча тийишли жерине жетер ючюн уллу профилактика иш бардырылады. Биз право низамны сакълаучу, осуйлукъ этген органла эмда башха структурала бла да бирге ишлейбиз, деп кюшханды ол.

Сарбашланы Фатима кесини докладын бошай туруп, бек баш борч жанты пенсия культураны къурау болгъанлай къалгъанын, аны магъанасы артыкъда жаш адамлагъа уллу болгъанын белгилегенди. «Нек десегиз, ала кеслерини жууаплылыкъларына тюшюнюрлери бусагъатда бек керек болуп турады. Дагъыда келир заманда пенсия бла жалчытыу жаны бла гражданланы жашауугъа кёз къарамларын заманнга кёре къурау магъанасы да уллуду», - дегенди.

Законла чыгъарыучула сёлешилулени бир къауум рекомендация къабыл этиу бла бошагъандыла. Энчи белгилеп айтханда. Россейни Пенсия фондуну КъМР-де Бёлюмюне, Борчлу халда медицина страхованияны федеральный фондуна страховой взносла жыйыу жаны бла план кёрюмдюлени толуларын жалчытыргъа буюрулгъанды. Жыйылмай къалгъан ахчаны санын азайтыу жаны бла мадарла белгиленгендиле.

КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Демократия ниет, тюзлюк хорлагъандыла

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеги.

«Айырыуланы быллай къуралыулу баргъанларын мен эртгеден да кёрмегенме. Адамла эртгенликден окъуна участкалагъа келип, ала ачылгъынчы сакълагъандыла. Кертисин айтханда, къол кётюрюу, совет заманладача, тири бара эди, анга халкъны асламы къатышханды. Ол алай къол кётюрюуле ишчи кюн – бараз кюн – бардырылгъанлары болгъан сунама. РФ-ни Ара айырыу комиссиясына бизде да алай этилсе иги болур, деп билдиргенме. Россейде къол кётюрюу солуу кюнде болады, адамла айырыу участкалагъа келгенден эсе, кеслерини жумушлары бла кюреширгге сюеди. Мен акъыл эттенден, бизде да, кёп башха къыралладача, айырыуланы быйыкъны ортасында бардырыргъа тийишлиди», - дегенди ол.

Къол кётюрюулени къуралыуу Россейден башхаракъды. Сёз ючюн, участкада айырыучланы тизмеси хар ким да кёрюрча жерде тагъылыпды. Адамла келип, анда кеслерин табадыла эмда андан сора айырыулагъа къатышадыла. Бизде уа ол тизме жашырынды, жаланда комиссияны членлерине белгилиди.

Дагъыда бюллетень алгъан хар адамны да бармакъларына шакъы жагъадыла, ол айырыулагъа экинчи къатышалмазча. Дагъыда хар участкада да видеокомплексле орнатылгъандыла. Интернетни болушлугъу бла ол неда бу участкада къол кётюрюу къалай бардырылгъанына тюзюнлей эфирде къарарга онг болгъанды.

- Мен адамланы асламы Алиев жанлы болгъанларына ахырда сейир этмейме, -дегенди Гешев. - Бусагъатда къырал айныуну жолундады. Баку, къалгъан шахарла да уллу къурулушха ушайдыла. Ара шахар кеси да айбат, тазады. Адамланы бир бирлерине хурмет эте билгенлерине уа биз аладан юйренигге керекбиз.

Тюбешиуде 2014 жылда КъМР-ни Парламентине айырыуланы юслеринден да баргъанды сёз. Вячеслав Гешев бусагъатда бир мандатлы айырыу системаны къайтарыыну юсюнден вопрос союзюлгенин билдиргенди. Алай алыкъа тийишли закон къабыл кёрюлмегенди.

КъМР-ни Парламентине депутатланы айырыу келир жыл сентябрьде боллукъду, энди аланы саны 70-ге жетерикди. «Регионланы башчыларын ыразы этер ючюн, процентлени кёбейтиу тёрени тохтатыргъа керекди. Айырыула тюзлюк бла бардырылыргъа тийишлидиле. Алай аны ючюн а хар ким да айырыу участкагъа келиргге, кесини оюмун билдиригге керекди. Ол заманда жалгъан процентлени кёргюзтюргге онг боллукъ тюйюлдю», -дегенди Гешев.

Дагъыда ол жер-жерледе айырыу комиссияланы членлерини билимлерин ёсдюрюню, къол кётюрюуню электрон амалгъа кёчюрюню юслеринден да айтханды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.
Суратда: РФ-ни делегациясы.

Халкъ чыгъармачылыкъны аламат байрамы

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеги.

Ийнарла айтыуда таншлыталачы Къазийланы Жансуратха жетген жокъ эди. Ол кюн таулу тиширыгъа жетмиш бир жыл да толгъан эди. Мечукъаланы юйюрлери анга асыры ыразы болгъандан, Къарачай-Черкес Республикада «Бал чучхурланы» иеси Боташланы Мусса да энчи саугъала бергенди.

Кийген кийимлерини ариулукълары бла, гяпчилери, къоз бёрклери бла да айырмалы эдиле. Ботталаны Асиятны кийиз урууну амалларыны юсюнден хапарларына ким да сейир этип тынгыларча эди. Бызынгылыла «Абизехни» бурун заманлада къалай тепсегенлерин да кёргюзтендиле. Къысхасы, мен акъыл эттенден, ала сахнада кёргюзтген хар иш да оюнланы темасына башаладан иги да жууукъ келишгенди.

Огъары малкъарлыла халкъ жырланы ариу айтхандыла, жаулукъ къысыуну магъанасын да ангылатхандыла. Бабугентчи жашла бла къызла уа тепсегенлери бла айырмалы болгъандыла. Къарасоччу къызланы да ариу тепсегенлери ючюн махтаргъа боллукъду. Кюйлени да ала ким да эс буруп тынгылларча айтхандыла.

Къабарты-Малкъар къырал университети Малкъар маданият арасы да «Нарт оюнлагъа» тынгылы хазырланнганын чертирге керекди. Аны атындан келген барысы да миллет кийимле кийип эдиле. Ала кеслерини тириликлери бла атларын айтдыргъандыла. Гелястанланы Марина уа юсюнде жыйрыгъына накъышланы кеси салгъанды.

Эришиуле бошалгъандан соча жюри, чекленнген жуууплылыгъы болгъан «Намыс» обществону башчысы Къулийланы Малик кенгеширге кетгенди. Ол иги кесек мычыгъанды. Анга сейир этерча да тюйюлдю. Сайлау этерге бек къыйын эди. Болсада уллу даулашладан сора сыйлы жерлени иелери белгили болдуна.

Жыр конкурсха къатышханла.

Саугъалагъан кезиуде.

Алай бла скандырбекден бек кючлюге Болатланы Руслан саналгъанды, экинчи жерге - Эндрейланы Кязим, ючюнчюге да Мызыланы Мурадин тийишли болгъандыла.

Миллет тутушудан Къашхатауну командасына жеттен болмагъанды. Бабугентчиле - экинчи, КъМКъУ-ну Малкъар культура арасыны къауому ючюнчю жерлени алгъандыла. Огъары Малкъарны командасы кёп номинацилада айырмалы болгъанлыкъгъа, нек эсе да, аланы атлары айтылмай къалгъанды.

Айырмалы болгъанлагъа майдалла, грамотала, ахча саугъала да берилгендиле. Табакъсойланы Мухтар а «Къарачай-Малкъар жомакъла» деген экитомлукъ китапланы юлешгенди. Къарачайдан келген Тетууланы Рашит беш къой сокоп келтиргенди, оюнлагъа къатышханланы, алагъа къарагъанланы да ала бла сыйлагъандыла. Текеланы Борис а жырын саугъа этгенди.

Байрам ингирликде сагъат сегизге бошалгъанды. Сёзсюз, аны юсюнден кёп тюрлю оюмлары болур, алай манга уа бу жол ол темасындан бир жанлыракъ кеттенча кёрюннгенди. Дагъыда конкурслагъа къатышхан къауумланы бары да тынгылы хазырланып келген эдиле деп айталлыкъ тюйюлме.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

«Газпромну» Краснодар крайда компрессор станциясы

Къобанда, Усть–Лабинск шахарны къатында «Газпром» «Кубанская» деген компрессор станцияны хайырланыргъа берликди. Ол Запад маршрутну «Южный коридор» деген жангы газ быргъы системасына къошулгъанды. «Аны баш борчу табийгъат газны къошакъ орунларын газ бла толтурууду, ала кёп болмай «Джубга-Лазаревское-Сочи» деген газ быргъы ызда ишленнгендиле. Ол а Краснодар крайны тенгиз жагъасында шахарларын бла эллерин эм Олимпиада объектлени табийгъат газ бла тынгылы жалчытырыкъды», -дегендиле ИТАР-ТАССны корреспондентине «Газпром трансгаз Краснодар» деген ООО-ну дирекциясында. Станция сутка сайын 38 миллион кубометр газны тийишли жерлеге жибереди.

Къарачай-Черкесни ара шахарында социальный микрорайон къуралыкъды

Черкесск шахарда 24 минг адам жашар чакълы жангы социальный микрорайон къурар план барды, деп айтханды республиканы башчысы Темрезланы Рашид Правительствону къууму бла бардыргъан кенгешде.

- Черкесск шахарда жашау журтна жетишмейдиле, артыкъда багъа болмагъан социальный жашау журтла. Шахарны уа жашау журтланы ишлеуню айнытырча жер жокъду. Алай эсе, аны Юг эм Север жанларын айнытыргъа керекди, - дегендиле президентни пресс-службасында.

Жанты микрорайонну шахарны Север жанында ишлер муратдыр барды. Алгъын алайда «Химобъединение» болучу эди. Темрез улуну айтханына кёре, анда топуракъны кьаллай болгъанына экспертиза этилгенди, жерни жангыртыр ючюн кёп иш тамамланнганды. «Кертисин айтханда, Черкесск шахарны къатында 700 минг квадрат метр жерни аллыкъ шахар ишленирикди, анда 24 минг адам жашарыкъды. Ол шёндюгю Пештера эм Космонавтла деген микрорайонла чакълы бир боллукъду», -дегенди ол.

Интернет аудиториясы терк айныйды

Чеченни башчысы Рамзан Кадыровну социальный сетьледе аудиториясыны битеулю саны 250 минг адамдан аслам болгъанды. «Ол официальный подписчиклени саныды, эсепге алынмагъан хайырланылыучуланы тергесек, ала 300 мингден аслам боллукъдула», - деп билдиргенди ИТАР-ТАСС-ны корреспондентине республиканы аслямлы коммуникацияларыны министерствосуну миллет политикасыны, тыш байламлыкъларыны, басманы эм информацияны департаментини директору, чеченли блогерлени биринчилеринден бири Лема Гудаев.

Аны оюмуна кёре, Кадыровну аудиториясыны терк айныр барыуу бек алгъа анга тюбеширгге хар адам да жол табарыкъ «биринчи регион башчы» болгъаныды.

Жашау журт проблеманы кетерирге – 4 миллиард сом

Чечен Республикадан кёчгенлени жашау журтла бла жалчытыуну проблемасын тамамлар ючюн, Ингушетияны оноучулары 4 миллиард сом къоратыргъа айтдыла эм «ол теманы 2015 жылны ахырына дери тамам этерге» дейдиле. Аны юсюнден Ингушетияны башчысы Юнус-Бек Евкуров Магасда халкъла аралы илму-практика конференциягъа къатышханла бла тюбешгенинде айтханды. Ол конференция къырлланы эм жамауат организацияланы биригип ишлеу системаларына жораланып бардырылгъанды.

Къачхынчыланы эркинликлерин къоруулауну юсюнден кесини оюмун айта, Евкуров алагъа деп 700 миллион сомгъа Ингушетияда кёп фатарлы юйле ишлене тургъанын айтханды. Ингушетияны жамауат организацияланы келечилери да РФ-да адамны эркинликлери жаны бла Уполномоченный Владимир Лукинни эсин Чечен Республикадан сюймей къачып келгенлени кёчгюнчюле деген статусларын жыл сайын тохтатмай бардырыу къыйын иш болгъанына бургъанды.

Урушну кезиуюнден къалгъан отланы къурутхандыла

Волгоград областьда «Прудбой» деген полигонда аскерчи сапёрла Уллу Ата журт урушну кезиуюнден къалгъан 250-ден аслам снарядны жокъ этгендиле. Аскер комиссариатха миналаны кетеригиз деп заявканы бир бёлек кюн мындан алда от тийреде жашагъан, табийгъат байлыкъланы жыйып айланнган адамла бергендиле, деп билдиргендиле ИТАР-ТАСС-ны Юг аскер округуну пресс-службасында.

-Табылгъан топ окъланы санында 120 чакълы бир 76-миллиметрлик снарядла, 10 къол гранат эм башха къоркъуулу боеприпасладан 120-сы болгъандыла»,- деп айтханды Юг аскер округну пресс-службасыны келечиси.

Битеу алып айтханда, Волгоград областьны Юг аскер округуну инженерлерини –сапёрлары бёлюмлери Сталинград сермеш баргъан жерледе 4,5 минг къоркъуулу боеприпас тапханды.

Жазыучуну 75-жыллыгъына - кёрмюч

Адыгеяны искусстволарыны сыйлы къуллукчусу, поэт эм драматург Нальбий Куекну 75-жыллыгъына жораланып, Востокну халкъларыны искусстволарыны Майкопда Къырал музейини Шимал-Кавказ филиалында кёрмюч ачылгъанды. Быйылгъы жыл республикада ол жазыучуну жылыды деп тохтащдырыгъандыла.

- Музейни тарыхында биринчи кере жазыучугъа – Нальбий Куекгъа, халкъны эсинде ёмюрледе да турлукъ адамгъа жораланнган кёрмюч ачылгъанды. Аны литературнучу, иги адамныча сюйгендиле. Ол халкъны жанын иги сезе билгенди, аллай сезим а хар кимге да берилмейди, -дегенди Нафисет Кушу, бу музейни директору.

Бондарчукну «Сталинград» фильмин Шимал Осетияны жаланда бир кинотеатрында кёргюзтюрюкдюле

Шимал Осетияда жашагъанла Фёдор Бондарчукну «Сталинград» деген жангы фильмине къарагъла 100 километр узакълыкъда болгъан Моздок районнга неда Къабарты- Малкъарны ара шахарына барадыла. Аны юсюнден республиканы жаш тёлю ишле жаны бла министерствосунда билдиргендиле.

Владикавказны улу кинотеатрлары «Сталинград» деген фильмни сатып алмагъандыла, анга адамла барлыкъ тюйюлдюле деп. Жаланда «Территория кино» деген Моздокдагъы кинотеатр сатып алгъан эди аны. Энди ол премьераны жаланда ол кинотеатрда къарагъра боллукъду.

Ол кинотеатрны директору Елена Гиневскаяны айтханына кёре, адамла аз келирле деп, ол да къоркъгъан эди. «Алай эсе да, мен бошуна къоркъгъан эдим. Окъуучула толу класслары бла келедиле, адамла - юйюрлери бла, ветеранла уа – туудукъларын алып келедиле, - дегенди ол.

Эсгериу ингир

Уллу Ата журт уруш бошалгъанлы 70 жылгъа жуукъ заман озгъанлыкъгъа, аны кезиюнде ёлген аскерчилени атларын тохташдырыу жаны бла ишле уа бюгюнлюкде да бардырылгъанлай турадыла. Жемтала элден а уруш аулакъладан 220 адам къайтмай къалгъандыла. Ол санда Бозаланы Хусейни жашы Ахмат да.

Бир ай мындан алгъа уа Бозаланы юйюрлерине сакъламай тургъан ахшы хапар келгенди. Польшаны Броцлав шахарында Ахматны къабыры табылгъанды. Ол билдириу КъМР-ни Башчысыны атына келген эди. Бу къуучулы ишге аталгъан ингир а Жемталаны 1-чи номерли

Ахматны къабыры Броцлавда табылгъанды

школунда ёттенди. Анга район администрациядан, КъМР-ни Асламлы информация органла, жамауат эмда дин организацияла жаны бла министерствосуну, Кёп функциялы жаш тёлю араны келечилери, Социалист Урнууну Жигити Молланы Шарафутдин эм Боза улуну къарындашларыдан туугъанла чакъырылгъан эдиле.

Бозаланы Ахмат уруш бошалыргъа ай бла жарым къалгъанлай ёлгенди. Мен оюм эттенден, аллай ёлюм биётюн ачыулуду. Урушну битеу къыйынлыкъларын кёре келип, сора Хорлам кюннге болмагъанча аз къалгъанлай ауушуу...

Эсгериу ингирни уа школну директору Тахир Докшукин ачханды. Энчи жарсыу бла ол Ахматны къарындашы бу хапар келгинчи бир ай алгъа ёлгенин чертгенди. Дагъыда ол, излеу ишлени бардырып, Ахматча жашланы атларын ачыкъ эттенлиге ыспас этгенди.

Ызы бла уа сёз школчулагъа берилген эди. Ала кюнакъалагъа Бозаланы юйюрлерини юсюнден тынгылы хапар айтхан эдиле. Ахматдан сора, бу юйюрде дагъыда юч жаш бла бир кызыз ёсгенديле. Урушха уа жаш Украинада аскер къуллукъ эте тургъанылай кеттенди. Кёп къыйын сермешлеге къатышыргъа тюшген эди Боза улугъа. Алада кёргюзтген жигитлиги ючюн, ол Александр Невскийни ординение тийишли болгъан эди. Аны гитче къарындашы Муслим ахыр кюнюне дери ёхтемлене жашагъанды аны бла.

Тюбешиуде аны къарындашындан туугъан эм бу школда устаз болуп ишлеген Зара Бозаева да сёлешгенди. Ол не заманда да Ахматны атын бийикде тутаргъа, аны ёсюп келген жаш тёлюге юлгюге келтире жашарыгъын айтханды.

Черек районну администрациясыны башчысыны орунбасары Къазийланы Анатолий билдиргеннге кёре, райондан урушха 2842 адам кеттен эди. Аладан 2267-си къайтмагъандыла. Ол санда Бозаланы жашлары да.

- Уллу Хорламны 70-жыллыгъыны аллында бу иш бизге бек уллу саугъа болгъанды. Энди Бозаланы биледиле Ахмат белгисиз тас болмагъанын. Быллай саугъаны бюгюнлюкде, сёзсюз, кёп юйюрле сакълайдыла. Энтта да да бир къауумланы атлары ачыкъланырла деп ышанама, - дегенди Къазий улу.

Эсгериу ингирде сабийле урушну юсюнден кёп назму, жыр да айтхандыла. Аллай назму айта тургъан къызчыкъладан бири аны тизгинлери жюрегин асыры ачытхандан, сахнада жилямукъларын тыялмай жиляп, бизни да абызыратхан эди.

Асламлы информация органла, жамауат эмда дин организацияла жаны бла министерствосуну специалисти Ратмир Каров а бюгюнлюкде жаш адамланы быллай ишлеге сейирлери уллу болгъанын чертгенди.

Жыйылыуну ахырында Тахир Докшукин кюнакъалагъа, Бозаланы юйюрлерини келечилерине да ыразылыгъын билдирип, ыспас этгенди.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Дата

Къыралны агъач байлыгъыны къалауурлары

«Рослесозащита» федеральный бюджет учреждениясы къуралыу 1938 жылда СССР-ни Правительствосуну агъачланы тап халгъа келтириу жаны бла «Леспроект» битеусюю конторада агъачланы халларын тинтирик экспедиция къурауну юсюнден бегиминден башланады. Аны бооунуна тереклеге заран салгъан къоркъуулу къурт-къумурсхала ауруулу чыкъгъанларына бла къалгъанларына къарауну эмда алагъа къажау кюреш бардырыуну борчу салынгъанды.

Артда экспедиция бир ненча кере тюрлендирилгенди эмда 1945 жылдан башлап 1949 жылгъа дери «Леспроект» битеусюю биригиуню Ара аэрофотолесоустроительный трестини Москвада лесопатология экспедициясы деп анга алай аталып тургъанды. 1949-1951 жыллада уа ол СССР-ни Агъач мюлк министерствосуну Лесоавиахимия экспедициясы болгъанды эмда заранлы къурткъумурсхаланы ачыкълау бла чекленип къалмай, авиацияны болушлугу бла аланы къуртуу бла да кюрешгенди.

1951 жылдан 1976 жылгъа дери бу учреждение «Леспроект» битеусюю биригиуню Ара аэрофотолесоустроительный трестини Москвада 5-чи экспедициясы» деген ат бла ишлей, Совет Союзну битеу жеринде, тыш къыраллада да агъачланы тинтип тургъанды. Жыл сайын 10 миллион гектардан асламына кёз-кулакъ болгъанды. 1976 жылда бир къауум филиал къуралгъаны бла байламлы экспедиция «Леспроект» битеусюю биригиуню Москвада энчи лесоустроительный предприятиясына» тюрлендирилгенди, аны жууаплылыгъында 13 миллион гектар тюшгенди.

Перестройка башланганы бла предприятие Лесресурс илму-излем институтха къошулгъанды эмда 1997 жылда анга Лесресурс битеусюю илму-излем институту Москвада энчи экспедициясы деп аталгъанды. 1998 жылда уа аны мурдорунда Агъачны къоруулауну россейли арасы къуралады. 2001 жылда уа РФ-ни Табийгъат байлыкъларыны министерствосуну буйругъу бла федеральный къырал учреждениягъа тюрлендириледи. Къыралны субъектлеринде болгъан тийишли Арала да аны оноуна филиаллача бериледиле.

Ставрополь крайда агъачны къоруулау жаны бла ара да аладан бириди. Ол «Рослесозащита» федеральный къырал учреждениясыны филиалыча 2002 жылда къуралгъанды эмда Ростов областыны, Ставрополь крайны, Къабарты-Малкъар Республиканы, Къарачай-Черкесни, Север Осетия-Аланияны агъачланы къорулуу бла байламлы жумушларын тамамлайды.

Арт жылда Агъачны къоруулау жаны бла россейли арагъа борчла къошуу, жангы филиалла къурау бла байламлы иш къыстау баргъанды. Бусагъатда «Рослесозащитагъа» 42 регион ара, бир къауум подразделение да къошулгъандыла. Организация къуралгъан 74 жылны ичинде анда ишлегенле къыралны агъачларыны асламысын тинтип чыкъгъандыла.

Быйыл ноябрьде организация кесини 75-жыллыгъын белгилейди. Аны бла байламлы «Рослесозащитада» ишлегенлени барысын да байрам бла алгъышлай, алагъа саулукъ, насып тежейме, огурлу ишигизде жетишимле болдурурургъа сюйгенини билдиреме.

А.ВЕНДИН,
«Рослесозащита» ФГУ-ну Ставрополь крайда филиалыны директору.

ШКОЛ ЖАШАУ

Окъуучулагъа сюймеклигинг болмаса, ала бла ишлеген къыйынды

Жанхотия ариу тау эллерибизден бириди. Бусагъатда школну таматасы отузжыллыкъ устаслыкъ сынауу болгъан Геккиланы Нюржанды. Биз аны бла ушакъ этгенбиз.

- Нюржан Исмаиловна, школну бошагъандан сора сабийле къайры окъургъа киредиле, бизим алгъанлырындан сора уа элге къайтмыдыла?

- Элде бийик билимли жаш адамлагъа ишчи жерле жокъдула, аны себепли, аланы асламысы башха жерледе ишлейдиле. Жашау тюрленгенди, шёндюгю жаш адамла битеуда дунияны Ата журтларыча сезеди. Чекле жокъдула алагъа. Баям, ол аман болмаз. Аладан жанхотиячыла къайда жашасала, къайда урунсала да, туугъан, ёсген жерлерин унутмайдыла. Бизни школну бошагъанланы араларында белгили адамла кёпдюле: КъМР-ни сыйлы врачы Сабанчыланы Халим, Къырал Думаны алгъынны депутаты Заурби Нахушев, медицина илмуланы доктору, академик Курданланы Хусей, подполковник Елена Хацукова, химия илмуланы доктору Курданланы Хасан, медицина илмуланы кандидаты, нейрохирург Чомартланы Арсен, Склифасовский атлы институтну хирургу, медицина илмуланы кандидаты Малкъарланы Марат эм башхала. Насыпха, Жанхотия фахмулу, огурлу адамла бла бир заманда да жарлы болмагъанды.

- Школ Малкъарланы Шамильни жашы Хамзатны атын нек жюрютеди?

- Ол ат окъуу юйге 2011 жылда 27 мартда берилген эди. Малкъар улу 1996 жылда Чеченде болгъан урушха къатышханды. Ол, анда аскер борчун толтура, жигитча ёлгенди. Анга жаланда жыйырма жыл бола эди. Школ Хамзатны атын жюрютсюн деген оюмну эм алгъа эл совет айтханды, район администрация, депутатла, эллиле аны тюзге санагъандыла. Жашыбыз Кишиликни ордени бла да саугъаланнганды.

- Шёндю мында окъутуу-юйретиу иш къалай къуралгъанды?

-Биз айтхан – бир, Интернетде сабийлени окъугъанлары, кёргенлери башха болады. Жарсыугъа бюгюнлюкде устазны сёзю Интернетни тенгизинде батылып, эшитилмей къалады. Атааналаны бир къауууу окъуугъа

артыкъ уллу эс бурмайдыла. Сабийлеринден, юйюрлеринден айырылып, кечинир ючюн, узакъ жерлеге барып ишлейдиле. Бу болум да юйретиу ишни къарыусуз этеди.

- Жанхотияда таулуа, къабартылыла да жашайдыла. Къалайды арада шуёхлукъ?

- Игиди. Къабартылы сабийле малкъар, таулуа уа къабарты тилледе уста сёлешедиле.

-Тыш къыраллы тилледен устазыгъыз а бармыды?

- Хау, барды. Бизни коллективде кючлю устазла аз тюйюдюле. Алай ачыкъ айтханда, алгъын игирек эди мында. 2011 жылда, Лашкута эл башха районнга тюшгени бла байламлы, анда да школ ачылгъанды. Бир коллектив экиге бёлюннгени себепли, бизни бир къауум кючлю устазыбыз Лашкутада ишлейди.

- Бир къырал экзамен билим бериу системаны тюрлендиргенин барыбыз да кёребиз. Сизни анга кёз къарамыгъыз къалайды?

- Сёзсюз, ЕГЭ кийирилгенли, жылдан -жылгъа сабийлени билимлери къарыусуз, осал бола барады. Терен билими болгъан сабий шёндю да бийик балл алаллыкъды, Россейни бек даражалы вузларына да кираллыкъды. Жанхотияда да кеслерини билимлери бла окъуугъа киргенле аз тюйюлдюле. Биз сабийлеге аланы юлгюге келтиргенлей турабыз.

- Заочный олимпиадалада хорламла ючюн устаз къушакъ ачча алады. Нюржан Исмаиловна, школда устазны иш хакъы тюзюнлей директорну оноуу бла байламлы болгъанын сиз тюзгеми санайсыз?

- Угъай, анга совет къарайды. Тюзлюк, законлукъ болса школда, шёндюгю болум халды тюйюлдю. Школда ким къалай ишлегени белгилиди, ётюрюкге биреуге бир сом да жазылмайды. Тюрлю-тюрлю эришиулени юсюнден энчи айтыргъа сюеме. Арт жыллада асыры кёп конкурс, олимпиада бардырылгъандан... алагъа къатышмай да болмайбыз, къатышсагъ а – ишибизден бёлюнебиз. Эрттеден келген тёрели олимпиадала тамам эдиле.

Дагъыда бир жарсыуубуз – отчётланы кёплюгю.

- Бир-бирде устазла: «Асыры кёп къыгъыла толтурургъа тюшгенден, сабийле бла тынгылы ишлерге заманыбыз къалмайды», - дейдиле.

- Тюз айтадыла.

- Школугъуз бек тазады. Ремонтха ахча кереклиси чакълы бир берилемиди?

- Угъай, ата-аналану болушлукъларын излерге тюшеди. Бояула алынгнгандан сора хар устаз кабинетинде кеси ремонт этеди.

- Орта эсепли иш хакълары устазланы къаллай бирди?

- Бусагъатда мардагъа кёре, 17-18 минг алыргъа керекди устаз. Биз да ол мардагъа кир-

генбиз. Алай, ачыкъ айтханда, беш-он мингнге да сюйюп ишлерикле бардыла. Элде ишжокъду, кёп-аз болса да, иш хакъ а хар айдан тёленеди.

- Сиз ишигизни сюемисиз?

- Ишими да, сабийлени да бек сюеме. Аллай сюймекликсиз школда ишлеген бек къыйынды.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.
Суратла авторнудула.

ТОЛУ ХАПАР

Алгъыннгы СССР-ни къыралларыны башчыларыны сабийлери къаллай къуллукълададыла?

Владимир Путинни эки къызы барды: 1985-чи эм 1986-чы жыллада туугъандыла.

Президент айтханыча, ала экиси да Россейде жашайдыла эм окъуйдула. Аны коллегаларыны, СНГ-ни къыралларыны башчыларыны, сабийлерини юслериндан а не зат белгилиди, аланы ненчашар сабийлери барды? Лукашенкону гитче жашы Коляны «батька» хар заманда да биргесине алып айланады, башхаланы юслериндан мен бир зат да эшитмегенме...

Л. МЕРКУЛОВ.
Ярославль шахар.

Ислам КАРИМОВ. Узбекистан.

Гульнара Каримова, президентни тамата къызы, 2012 жылда июльгъа дери Узбекистанны Испанияда ённа ООН-да постпреди эм Женевада калкълааралы организацияларда постред болуп тургъанды. Шёндю ювелир изделияла жаны бла дизайнерди Googoosha псевдоним болгъан жырчыды, Узбекистанны «Культурасыны эм искуствосуну форумуна осуйлукъ этеди. Аны кичи згечи Лола, асламысында огурлулукъ ишле бла кюрешеди, бизнесмен Тимур Тиллявде эрделди. Запад СМИ органла жазгъанларыча, бу юйюр АБШ-да 58 миллион долларгъа уллу юй сатып алгъанды.

Алмазбек АТАМБАЕВ. Къыргъызстан.

Къыргъызстанны президенти Алмазбек Атамбаевни 6 сабийи барды. Аладан тёртюсю-Сейтбек, Сейтек эм эгиз къызла Диана эм Динара биринчи къатынындандыла.

Экинчи къатынындан эки сабийи барды: 20-жыллыкъ Хадырбек Турциядагъы американы университетде окъуйду, къызы Алия 9-чу классны окъуучусуду.

Виктор ЯНУКОВИЧ. Украина.

Тамата жашы Александр (1973 жылда туугъанды)-биринчи усталыгъы врач-стоматологду, экинчиси-экономистди. Бизнес бла кюрешеди, Украинаны эм бай 5 адамны санындады. Украинаны СМИ органлары билдиргеннге кёре, «Менеджмент ассетс компани» (МАКО) корпорацияны таматасыды, битеу Украина айнытыу банкны акциялары 100 процентини иесиди. Кичи жашы Виктор (1981 ж.)- Верховная рада-ны депутатыды.

Александр ЛУКАШЕНКО. Белоруссия.

Тамата жашы Виктор (1975ж.)-президентни миллет къоркъуусуулукъ жаны бла болушлукъсуду, ортанчы жашы Дмитрий «Президентский спортивный клуб» деген къырал-жамауат биригиую ара советини председателиди. Президентни кичи жашы 9-жыллыкъ Коля кёпле айтханларыча, атасыны къулугъунда къаллыкъды.

Бу жашы атасы бла бирге халкълааралы сёлешиулеге бир ненча жылдан бери барып айланады.

Гурбанг БЕРДЫМУХАМЕДОВ. Туркменистан.

Жарымжашырынлыкъда турсан къошулгъан аны биринчи сабийлерини юслериндан информация кёп тюйюлдю. Президентини жашы Сердар Тыш къыралланы ишлери жаны бла министерствода ишлегенли уа белгилиди. Президентни эки къызы да барды.

Ильхам АЛИЕВ. Азейрбаджан.

Аны тамата къызы Лейла Алиева «Баку» журналны баш редакторуду. Гейдар Алиевни фондуну россейли бёлюмюню таматасыды. Назмула жазады. Аппасына – президентге жоралану жазылгъан «Элегия» назмусу литературадан школ окъуу китапха кёйирилгенди.

Аны згечи Арзу, бир-бир хапарлагъа кёре, реклама бизнес бла кюрешеди. Президентни жашы Гейдар (1993ж.) Лондонда колледжде окъуйду.

Серж САРГСЯН. Армения.

Тамата къызы Ануш –юристди, Микаэл Миносянда, президент администрацияны башчысыны алгъынны орунбасарында эрдеди, бусагъатда уа Ватиканда посол болуп турады. Президентни кичи къызы Сатеник Армениянны Конституция сюдюню председателини къатыныны згечини жашы Гагик Арутюннгга эрге баргъанды. Сатеник Ереванда университетде окъууну бошагъанды, экономистди.

Николас ТИМОФТИ. Молдова.

Президентни эки жашы барды, Алексей эм Штефан, АБШ-да жашайдыла. 33-жыллыкъ Нику-журналистди, энчи иели телеканалда телеведущийди.

Эмомали Рахмон. Таджикистан.

Таджикистанны башчысы ата-рекордсменди- 7 къызы, 2 жашы бардыла. Къызларындан бирлери, Фируза, Душанбени арасында бутиклени сетини иесиди.

Зарина «Шабакан авва» къырал телеканалда дикторду. Къызы Озада- тыш къырал ишлени министрини орунбасарыды. Жашы Рустам Таможня службаны бир бёлюмюне таматалыкъ этеди.

Нурсултан НАЗАРБАЕВ. Къазахстан.

Тамата къызы Дарига бир кезиуде политика бла тири кюрешген эди, «Асар» партияны лидери болгъанды, «Нур Отан» президент партияны таматасыны орунбасары да болгъанды. 2007-чи жылда эринден айырылгъандан сора, «Хабар» деген къырал телеканалны акцияларыны кесине жетген юлюшюн сатхан эди эм, хапаргъа кёре, Швейцариягъа жашаргъа кетгенди.

Алай бусагъатда политика бла кюрешеди- 2012 жылда январьда депутат болгъанды эм парламентни социально-культура айныу жаны бла комитетине башчылыкъ этеди. Бир бёлек жылдан бери Къазахстанны биринчи президенти, кесини атасы Назарбаевни, фондуна башчылыкъ этеди. Андан сора да, Дарига жырчыды, аны репертуарында орус романсла, опера арияла, къазах халкъ жырла бардыла.

Къазахстанны лидерини ортанчы къызы Динара 1989 жылда Москвада ГИТИС-ни бошагъанды. 2011 жылда Ара Азияда миллиардерлени «Forbes» къыргъан тизмелерине кийирилген биринчи тиширыу болгъанды. Аны байлыгъы ол заманда 1,3 миллиард доллар эди. Ол Къазахстанны Халкъ банкыны акционериди эм республикада бек белгили бизнесменледен бири Тимур Кулибаевни юй бийчесиди.

Президентни кичи къызы Алия да, хапарагъа кёре, бизнес бла кюрешгенди, бийик даражалы фатарлы юйлени ишлегенди. Алай 2011 жылда къыз тапхандан сора, кесин кинода эм табийгъатны къоруулау ишде сынаргъа сюйгенди. Озгъан жыл кюз артында кесини «Пробуждение» деген фильмини премьерасындан сора, Алия былай айтхан эди: «Алма – Атаны къатында экопосёлокну къуургъа умут этеме».

Татьяна НЕТРЕБА.
«Аргументы и факты».

Конгресс

Бу кюнледе Италияда бла Грецияда суу бла эм хауа болумла бла адамны саулугъуна багьыугъа аталып халкъла аралы илму конгресс эм сагъынылгъан амалны Битеудуния федерациясыны къырал Ассамблеясыны 66-чы сессиясы бардырылады. Бу Ассамблеягъа кирген къырралланы келечилери 70 жылны ичинде курортологияны медицина, илму къарам бла айнытыу бла кюрешедиле.

Бирсилени сынауларына юйрене

Курортлада суу бла багьыугъа бютюнда энчи эс бурулады. Бу амалны адамла бек эттеледен хайырланып тебирегендиле, бизни ёмюрге дери окъуна. Аны кесин да Пифагор Египетден Грециягъа келтирген эди. Мында уа Гиппократ ол техниканы игилендиргенди, врач Акслепий а суу бла багьыуну Римде да кийиргенди. Бу шахарда уа аны кенг хайырланып башлагъан эдиле. Андан сора уа ол мында курортланы ачылыуна себеплик да болгъанды.

Халкъла аралы конгрессни программасында «Курорт иш Гиппократдан башлап шёндюге дери», «Курортла биогюн эм тамбла» деген темалагъа илму сессияланы цикли бардыруллыкъды. Анга къатышханла Италияны бла Грециясы курортланы айнытыу практикалары эм методикалары бла шагьырейленирикъиле. Бизни республикадан а конгрессге «Курорт Нальчик» ОАО-ну генеральный директору Владимир Каскулов бла «Тау шаудан» санаторийни директору Гиса Абидов баргъандыла.

Жыйылып Каскулов «Нальчик» курортну башхалагъа ушамагъан энчи хауа болумлары, магьаналы табийгъат багьыу шартлары болгъаны да аны Европаны битеу дуниягъа белгили курортларыны даражасына салгъанын чертгенди. «Быллай конгрессге къатышханыбыз а бу къыралланы сынауларына юйренгенден сора да, Нальчикни санаторийлерин, адаб хайырланылгъан гара сууланы багьыу ышанларын да презентация этерге, бирсиле да шахарларыбызны, республикабызны курорт тийрелери бла шагьырейленирге онг береди», - дегенди.

Бизни корр.

КОНКУРС

Байламлыкъланы игилендирирге

«2011-2015 жыллада Къабарты-Малкъарда миллет аралы байламлыкъланы игилендириу» деген республикалы энчи программны жашауда бардырыуну чеклеринде Асламлы информация органла, жамаат эмда дин организацияла жаны бла министерство абадан классланы окъуучуларына «Мени кёп миллетли юйюрюм» атлы конкурсну къурайды.

Аны баш мураты башха-башха халкъланы келечилерини бир бирге тёзюмлю кёзден къарарча этергеди эм жаш тёлюде экстремизмни кетериудю. Ишлени юч номинациягъа кёре хазырларгъа боллукъду: «Миллетле аралы шуёхлукъну юсюнден эм иги эссе», «Миллетлени шуёхлукъларыны юсюнден эм иги сурат», «Миллетлени шуёхлукъларыны юсюнден эм иги назму».

Андан сора да, ол мурат бла республикада жашагъанланы араларында «Халкъланы араларында шуёхлукъну юсюнден эм иги адабият чыгьарма» номинацияда «Биз биргебиз» деген эришиу боллукъду.

Конкурс ишлени онунчу ноябрьге дери министерствогъа (адреси: 360051, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 57; телефону 8(8662) 77-84-40) иерге керекди. Эришиуню юсюнден бютюн толу информацияны http://pravitelstvokbr.ru сайтда табарыкъсыз.

Карате-киокусинкай

Сермешин онеки секундха бошагъанды

Алгъаракълада Светлоград шахарда карате-киокусинкайдан СКФО-ну биринчилиги болгъанды. Анга къыралны онбеш регионундан эки жюзден аслам спортчу къатышхандыла. Къабарты-Малкъардан а ары сабий-жаш тёлю спорт школдан жаш каратистле баргъандыла.

Аладан кеслерини ауурлукъ категорияларында биринчи жерлени Мусукаланы Жамболат, Ратмир Балкизов бла Ислам Уметов алгъандыла. Никита Голишев, Каплан Шоранов, Кантемир Маршенкулов ючюнчю жерге чыкъгъандыла.

Энчи саугъа бла Ислам Уметов белгиленнгенди. Ол кесини юч сермешин да болжалдан алгъа нокаутла бла болшагъанды, аладан бирин а – онеки секундха окъуна.

Жашла барысы да тренер А.Х. Кармоковда «Дайдзи» спорт комплексде жарау этедиле.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

КАРТИНГ

Ата-аналары жаш спортчуладан артха къалмагъандыла

Урван районну администрациясыны пресс - службасындан билдиргенлерича, Нарткъаланы картодромунда, ДОСААФ-ны регион бёлюмю къурап, Совет Союзну Жигити Байсолтанланы Алимни хурметине жораланып, картингден Къабарты-Малкъарны чемпионаты эм биринчилиги бардырылгъандыла.

Турнирге Нальчикден, Невинномыскдан эм республиканы беш районундан да командала къатышхандыла. Аны биринчи юнюнде жаш спортчуланы ата-аналары эришгендиле, бешжыллыкъ Артур Кертиевни уа – аппасы окъуна. Ала къарауучуланы къуундыргъандан сора, ахшы кёрюмдюле да болдургъандыла.

Аланы изларындан жаш спортчула да эришип башлагъандыла. Эсеплеге кёре, «Микро» эм «Пионер» заезделде биринчи жерни Альберт Каноков алгъанды. «Мини» классда алгъа Тимур Думанов чыкъгъанды. «Кадет» эм «Миллет юниор» классада Каплан Альборов къытханды. «Юниорда» уа хорлам Давид Хурановха жетгенди.

Эришиулени юсюринден оюмларын айта, ДОСААФ-ны регион бёлюмюню таматасы Юрий Ашинов бла республиканы автоспортдан федерациясыны башчысы Къудайланы Арсен биогюнлюкде спортну техника тюрлюлеринде жаш тёлю картингни аслам сайлагъаныын чертгендиле. Ала турнирни бардырыугъа себеплик этгенлери ючюн районну администрациясыны башчысы Антемиркан Каноковха, Нарткъаланы администрациясыны башчысы Владимир Маировха ыразылыкъларын билдиргендиле.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

ЖАНДАУУРЛУКЪ

Нальчикни педагогика колледжи Хабаровскда колледжге болушханды

Къабарты-Малкъар къырал университетни педагогика колледжини студентлери бир кере болушхан эдиле Дальний Восток бла Приамурьеде къыйынлыкъгъа тюшген адамлагъа. Энди уа экинчи кере кеслерини башламчылыкълары эм ыразылыкълары бла ахча жыйгъандыла. Анга жюз бла токъсан жюн чындай эм бир талай ёрге жан алгъандыла. Бу огъурлу ишни тамамлагъанларыа къууаныр, битеу студентле, колледжни актовый залында жыйылып, патриот жырла айтхандыла. Ызы бла акъкъумачда алгъыш жазгъандыла. Ол къумач да чындайла бла бирге посылкагъа салынгъанды.

Колледжни директору Байчеккуланы Нина Харуновна: «Бу огъурлу иш эсигизге келип, аны жюрегигизде бёлен, жашауда бардыргъаныгъыз ючюн сау болугъуз»,- дегенди. Директор Дальний Востокда къыйынлыкъны сезген студентле юйлеринде жуукъ, сюйген адамларыны, къоншуларыны къайгьыларын да сансыз этмезликлерине ийнанганын чертгенди. «Битеу дунияны насып бийлесе эди, биз бек сюерик эдик, алай бизны сюйгенлей хар зат да болмайды. Борчубуз къолубуздан келгенни этергеди»,- дегенди директор.

Бу жандауурлукъ посылкала Хабаровск шахарда педагогика колледжни общежитие барлыкъдыла. Жюн затла кереклилигин Нина Харуновнагъа Хабаровскда колледжни директору айтханды.

Бу жолгъа дери да бизни педагогика колледж къыйын болумлагъа тюшген коллегаларына болушханлай тургъанды. Грозный шахарда педколледж урушдан сора ишлемей эди. Анга Байчеккуланы Нина Харуновна методика литература, керекли окъуу китапла бергенди, консультацияла бардыргъанды. Жаланда Шимал Кавказда педколледжлени директорларыны советини башчысы болгъаны ючюн угьай, адамлыгъы, жюрек халаллыгъы ючюн да.

Хар зат да иги болса, шуёхлукъ жюрютген тынчды. Къыйынлыкъ кюнледе уа хар кимни да ёзеги белгили болады.

Байчеккуланы Нина.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.
Суратла авторнудла.

АМАНЛЫКЪЧЫЛЫКЪ

Энтта да бир мурдарлыкъ этилгенди

2013 жылда 21-чи октябрьде кече сагъат тогъуз бола Бахсан шахарда белгили болмагъан адамла Россейни ФСБ-ны КъМР-де Управлениясыны оперативникъулукъ этиу иш бла айланнган къуллукъчуларына сауут кюч бла чабыуулукъ эттегендиле.

Алайда окъ тийип, бир къуллукъчу ёлгенди, экинчиси ауур жаралы болуп больницагъа тюшгенди.

Аладан белгили болгъанына кёре, чабыуллукъ этгенледен бири ким болгъаны тохташдырылгъанды. Ол республикада жашырынлыкъда айланнган банда къауумданды, кеси да федеральный изледеди, кёп террор ишлеге къатышханды, ол санда кюч структураланы къуллукъларына эм гражданлагъа да.

Россейни ФСБ-сыны КъМР-де Управлениясыны пресс-службасы.

БИЛДИРИУ

Контракт бла къуллукъ этерге сюйгенлеге

Къабарты-Малкъар Республиканы аскер комиссариатыны Нальчик шахарда бёлюмю аскерде къуллукъ этип бошагъан эмда запасда болгъан гражданланы аралырындан аскерде контракт бла къуллукъ этиуге кандидатла айырады.

Сайланнганла бу жерледе тургъан аскер бёлюмлеге алынырыкъдыла: Чечен Республика – Шали, Калиновская, Борзой, Ханкала; Юг Осетияда- Цхинвал шахар; Абхазияда –Гудаута шахар; Къабарты-Малкъар Республика –Прохладный шахар.

Аскерде контракт бла къуллукъ этерге сюйгенле аны юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы аскер комиссариатыны Нальчик шахарда бёлюмюне билдиррге керекдиле. Аны адреси: КъМР, Нальчик шахар, Вологиров орам (алгъыннгы Красноармейская),26, 24-чю кабинет.

Сорлукълары болгъанла бу телефон номерге сёлешсинле: **44-10-83**.

Бузукъчу

«Сизден бир тилеригим барды...»

Пермь крайны сюдюню председателини орунбасарына уру къазаргъа кюрешген бир бузукъчуну тутхан эдиле. Аны аты бла ол бетсиз адам сюдде ишлегенлеге алай неда былай оноу этигиз деп тургъанды.

Сюд приставланы Пермьдеги федеральный службаланы управлениясыны къуллукъчулары Добрянск районну Полозна элинде жашагъан биреуге РФ-ни Уголовный кодексини «Правосудиени эм тинтиулени бардырыргъа чырмаулукъ этгенди», деген 294-чю статьясына тийишлиликде уголовный ишни башлагъандыла.

Алгъын да сюд этилген, Пермь крайда жашагъан, 46-жыллыкъ киши правону къоруулаучу структуралада ишлегенле бла байламлыды деген хапар жюрюгенди. Уголовный жууаплыкъгъа тартыллыкъна андан тилей-тилей тургъандыла, болуш деп.

-Салам. Сизден бир тилеригим барды,-деген сёзлени эшите эди судья. Андан ары уа телефон бла сёлешген адам ол неда башха уголовный ишни къалай бардырыргъа керекличисин айта эди.

Бу бузукъчу кесини ауазын тюрлендирип, Прикамьяны район судьяларына къоркъмай, буюкъмай телефон бла сёлешип тургъанды, крайны сюдюню председателини орунбасарыма, деп. Ол, бузукъчула бла тюбешгенден сора, бузукъчуну ишине къарагъан сюдге телефон бла сёлешип, «аны ишине энчи халда» иги къарагъыз, деп болгъанды, иш игилик бла бошаллыгъына ышаннганын билдирип. Энди толу ачыкъланнганды бу хыйлачы 2012 жылны сентябринден башлап 2013 жылны августуна дери аллай бузукъ ишин тыйгъычсыз бардырып тургъаны. Этген болушлукълары ючюн да адамладан хакъ алып тургъанды, къаллай бир алгъаны уа алыкъа тохташдырылмагъанды.

Бу хыйлачылыкъны ахыры законнга тийишли бошалгъанды. Судьяладан бири уа крайны сюдюне келген сейир этерча тилекни юсюнден билдиргенди. Андан сора Пермь крайны сюдюню председатели Владимир Вельянинов ФСБ-гъа тарыкъгъанды. Оперативникле бузукъчу ким болгъанын бек терк тохташдыргъандыла. Алгъа аны РФ-ни Уголовный кодексини 159-чу статьясы бла (хыйлачылыкъ) жууапха тартыргъа деген эдиле. Болсада, хыйлачыны хатасындан адамгъа заран тюшмегенин ачыкълагъандыла.

Крайны сюдюнде ол шартны жашырынлыкъда тутадыла. «Российская газетагъа» официальный халда айтханларына кёре, телефон бла ким не айтып сёлешсе да, судьяла аллай сёлешиулени эсге алмагъандыла эм алмайдыла, ишлерин жаланда законнга тийишлиликде бардырадыла. Алай эсе да, тинтиулени бардыргъан сюд приставланы службаларында уа ол кёплени сейирге къалдыргъанды. Нек дегенде, крайны сюдюню председателини ётюрюк орунбасары, кёп къалмай, жыл чакълы бир заманны «ишлеп» тургъанды, аны юсюнден «коллегасыны» тилегине ишекли болгъан судья билдиргинчи.

Шёндю ол тутулуп турады, терслигини бир кесегин боюнуна алгъанды. Ол этген ишле барысы да бузукълукъ ишле болгъанлары тохташдырылгъандыла. Эки жыл тутмакъда олтурлукъ болур, эштада.

«Российская газета».

Хыйлалыкъ

Сакъ болургъа унутмагъыз

Нартан элде жашагъан тиширыу 2012 жылда ноябрь айда Алла деген къыз Ногмов орамда 74-чю номерли юйде мебель тюкенде алдап, хыйлалыкъ этип, мени ышаннганыма базынып, 86440 сомуму алгъанды деп, Россейни МВД-сыны Нальчикде Управлениясына тарыгъыу къагьат жибергенди.

Оператив-излеу ишлени кезиуюнде аманлыкъчы ким болгъаны тохташдырылгъанды. Ол 1977 жылда туугъан Кодзова Алла Тарзановнады. Управленияны уголовный- розыск бёлюмю шахарны жамаутына Кодзова Алла Тарзановнаны хыйлалыгъыны хатасындан инжилген ахлуларыгъыз, таныщларыгъыз бар эселе полицияны бек жууукъда бёлюмюне сёлешигиз деп, билдиреди. Ол тиширыу кёбюсюнде атын букъдуруп, Алёна дейди кесине.

РФ-ни МВД-сыны Нальчикде Управлениясыны дежурный бёлюмюню телефонлары: **49-46-02**, **77-05-74**, **74-07-33**,

Управлениясы Нальчикде 1-чи Полиция бёлюмюню дежурныйини телефонлары: **49-40-42**, **42-20-28**;

Управлениясы Нальчикде 2-чи Полиция бёлюмюню дежурныйини телефонлары: **49-57-29**, **96-33-44**, **49-56-99**;

«Ышаныулукъну» телефону: **49-47-34**.

РФ-ни МВД-сыны Нальчикде Управлениясыны пресс-службасы.

Баш редакторну орунбасары КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
АТТАЛАНЫ Жамал (баш редактор)
БЕППАЙЛАНЫ Муталип (баш редакторну орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь)
ТЕКУЛАНЫ Хаса (жамаут - политика бёлюмню таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи - **42-63-01**. Баш редакторну орунбасарлары - **42-38-21**, **40-04-82**. Жууаплы секретарь - **42-66-85**.
Секретариат - **40-93-62**. Корректорла - **42-63-52**.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Жамаут-политика бёлюм - **42-67-68, 42-24-02.**
Экономика бёлюм - **42-66-73.**
Культура бёлюм - **42-75-82.**
Социальный политика бёлюм - **42-66-76, 40-59-18.**
Жаны тыкъкъла эм спорт бёлюм - **40-39-93, 42-66-71.**
Письмола эм реклама бёлюм - **42-37-94.**
Тилманчла бёлюм - **47-31-28.**
Сурат альучу - **42-68-72.**
Бухгалтерия - **42-30-87.**
Операторла - **40-28-49, 42-39-65.**

Редакция авторла бла къагьат жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла. Газетде басмаланган материалларда айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерациясы басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууапладыла.

Редакция авторлардан **400** газет тизгинден (машинка бла жазылгъан **5-6** бет) кёпню алмайды.

Газет Басманы эм басманы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда **1994** жылда **14**-чю июньда регистрация этилгенди.

Регистрация номер —**И—0066.** Индекс - **51532**

Газетни басмагъа КъМР-ни Асламлы информация органла, жамаут эмда дин организацияла жаны бла министерствосуну компьютер службасы хазыр эттенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланнганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, **33**

Газетлени иелерине тапдырыу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управлениясы жууаплады.
Телефонла: **76-01-28, 76-01-10**

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплады.
Телефон: **42-69-34**

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынгъанды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Улбашланы Мурат - дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарыны орунбасары;
Бийчеккуланы Жаннета (**1,2**-чи бетле), Мисирланы Лейла (**3,4**-чю бетле) - корректорла.

Тиражы **2660** экз. Заказ № **2686**

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5

электрон почта:
elbor_50@mail.ru